

Stifttanden.

Voordracht gehouden den 10^{den} Maart 1894 op de vergadering der N. T. V. door CARL SCHÄFER.

M. H.!

Een stifttand te maken is m. i. het dankbaarste werk mede in ons beroep. De patient komt met een afgebroken of sterk carieusen tand, die niet meer geschikt is voor eene vulling, en verlaat ons met een nieuwen tand, die, goed vervaardigd, den patient volstrekt niet hindert, integendeel hem aan zijn vroegeren gezonden tand herinnert, en bij de masticatie dezelfde goede diensten bewijst. Smaak en spraak ondergaan geen verandering, en de patient wordt niet door het dagelijksche uitnemen en schoonmaken, hetwelk bij kunstgebitten een vereischte is, aan de aanwezigheid van valsche tanden herinnerd.

Het zou mij te ver voeren, over de verschillende methoden te spreken, waarnaar stifttanden worden vervaardigd; hiervoor zou men een geheelen dag of langer noodig hebben; ik wenschte alleen uwe aandacht te vestigen op de methode van HERBST, n. l. het vervaardigen van stifttanden in ééne zitting door middel van tin.

Vooronderstel, een patient komt met een mesiaal en distaal sterk carieusen tand die uit een aestetisch oogpunt of om andere redenen niet meer gevuld kan worden, maar die nog

eene gezonde of min of meer geïrriteerde pulpa heeft. Dit is het minst gecompliceerde geval.

Met een corundum-schijfje (ik bezig hiervoor de met caoutchouc vermengde schijfjes, die niet zoo licht breken en toch zeer scherp zijn) wordt labiaal en linguaal de kroon dicht bij den rand van het tandvleesch flink ingesneden en vervolgens afgeknipt. Vóórdat men de kroon afknipt, wat nooit zonder inslijpen mag gebeuren, daar men anders gevaar loopt den wortel te splijten, legt men eene sonde gereed met een antisepticum (ik gebruik jodoform met ac. phenylicum) en een pulpa-extractor, die natuurlijk ook gesteriliseerd moet zijn.

Onmiddellijk na het decapiteeren brengt men den extractor in het wortelkanaal, en exstirpeert de pulpa; bij snij- en hoektanden gelukt dit 99 van de 100 keeren onmiddellijk. Door deze methode, om dadelijk na het afknippen te exstirpeeren, heeft men de voldoening, dit meestal zonder pijn te kunnen doen, daar de pulpa blijkbaar nog onder den indruk van den schok is.

Hierna brengt men, alvorens het speeksel te laten toetreden, eene kleine hoeveelheid van het antisepticum zoo mogelijk tot aan het foramen apicale; dan wordt de ingang van het kanaal met een watje afgesloten, en kan de patient een oogenblik pauseeren.

Men zoekt intusschen den tand uit, die nooit te licht van kleur mag zijn, liever een schijntje donkerder. De gewone crampontanden leenen zich hiertoe het beste.

Na den wortel met eene wortelvijl zoo gevormd te hebben, dat de rand labiaal een millimeter onder het tandvleesch gaat en linguaal een of twee millimeter daarboven uitsteekt, wordt de tand op den wortel passend bijgeslepen. Men moet trachten den vroegeren tand in normalen toestand zooveel mogelijk weer te geven; ook is het meestal noodig in den tand tusschen de crampons een gleufje te slijpen tot het opnemen van de stift.

Op de bekende wijze wordt het kanaal nu cilindervormig opgeboord, waarbij men nauwkeurig moet opletten, dat er geen boorstof door het foramen apicale gedrongen worde, en dat men zoo veel mogelijk de richting van het kanaal volge. Als maatstaf voor de diepte van het te boren kanaal kan meestal de lengte der kroon dienen; zekerheidshalve kan men eerst met eene fijne sonde de diepte van het wortelkanaal peilen.

Bij het opboren kan men zeer goed op het gevoel van den patient afgaan, door hem goed gade te slaan, en hem te verzoeken bij de minste pijn te waarschuwen. Ingeval men bij eene sterke kromming van den wortel, dezen ondanks de grootste voorzichtigheid perforceert, en door het periost in den alveolus of in het spongieuse weefsel der kaak terecht komt, is de prognose natuurlijk twijfelachtig geworden; maar door antiseptische uitspuiting en invoering van jodoform kan ook zulk een wortel nog tot het opnemen van een stift dienen. Ik heb meermalen gezien, dat een geperforeerde wortel nog jaren lang dienst deed.

Is de pulpa reeds gangraeneus, dan gaat het schoonmaken van het wortelkanaal natuurlijk vooraf. Ik geloof dat dit onderwerp zeer geschikt is voor eene afzonderlijke voordracht; het zou mij nu te ver voeren. Alleen wil ik opmerken, dat de methode van E. SCHREIER te Weenen (met kalium-natrium) juist in dit geval van zeer groote waarde is.

Is het kanaal nu gereed, dan wordt eene nauwkeurig daarin passende stift van goud, platina of platina-legeering — en die aan den ingang der wortel meestal een weinig linguaal gebogen moet worden — met eene hoeveelheid stents of water grootte eener erwt ingevoerd en aangedrukt; de tand wordt, na de crampons een weinig uiteen te hebben gebogen, verwarmd en op zijne plaats gebracht, en na afkoeling met stift en al weer uitgenomen, waardoor men afdruk van tand en wortel heeft verkregen.

Na het kanaal weder door een watje te hebben afgesloten, wordt de tand in gips gezet, hetwelk met een weinig puimsteen of zand en met zout- of aluinwater is aangemaakt. Zoodra het gips goed hard is, verwijdert men met kokend water of liever sodawater de was- of stentsmassa, reinigt crampons en stift door afschrappen, laat er een druppel soldeerwater opvloeien, legt er eenige stukjes zuiver tin op, en verwarmt alles voorzichtig. Door vervolgens een verwarmden bout, die met ammoniak gezuiverd moet worden, op het tin te brengen, verkrijgt men een bolletje, hetwelk met een stukje doek of zeemleer aangedrukt wordt. Na afkoeling wordt de tand bijgevijld en gepolijst en zooveel mogelijk naar den vorm van den corresponderenden tand bewerkt.

Hierna past men den tand in den wortel, en is dan de articulatie goed en verder alles naar wensch, dan wordt de stift van weerhaakjes voorzien en met tinfoolie bevestigd. Dit geheele werk kan, als alles meeloopt, in drie kwartier of een uur worden verricht.

De meeningen omtrent het bevestigen van den stifttand zijn zeer verschillend. Men gebruikt hiervoor amalgaam — in dit geval moet de stift van platina zijn —, cement en gutta percha; in al deze gevallen moet het kanaal eenigszins verwijd en van insnijdingen voorzien worden tot het vasthouden dezer stoffen.

Eene zeer goede methode heeft E. ACKERMANN te Mühlhausen uitvoerig beschreven. Hij gebruikt houtcilinders (Holzhülsen); zijne methode is vooral bij zeer carieuse wortels aan te bevelen.

Aan den stifttand kan men ook zeer goed een tweeden tand bevestigen, maar dan is het raadzaam eerst eene verbinding met goudsoldeer te maken en daarna de contour met tin. Om in dit geval het draaien van den tand te voorkomen, boor ik naast het kanaal in denzelfden wortel een tweede van twee tot drie millimeter diepte, en zet hierin ook een

stiftje, dat later mede vastgesoldeerd wordt; op die wijze is een draaien om de as onmogelijk.

Ten slotte wilde ik u nog eens het tin als een voortrefelijk materiaal aanbevelen. Het ondergaat haast geene verandering in den mond, ten minste als het niet te sterk verhit is bij de bewerking. Op de tanden en het tandvleesch heeft het volstrekt geen schadelijken invloed.

De aanwending van tin voor kleine pièces, geheele onderstukken en bridge-work behoud ik mij voor, in eene latere voordracht te bespreken ¹⁾.

1) Aan het einde zijner voordracht demonstreerde de heer CARL SCHÄFER de methode-HERBST voor het vervaardigen van stifftanden in „eene zitting,” welke demonstratie, met 't oog op de ter vergadering beschikbare hulpmiddelen, uitstekend geslaagd kan heeten.